

REISGIDS VOOR DE HELE WERELD

1000

PLEKKEN

DIE JE ÉCHT GEZIEN

MOET HEBBEN

Patricia Schultz

TERRA

Een belangrijk woord vooraf

Er is alle mogelijke moeite gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek zorgvuldig is en zo min mogelijk tijdgebonden, maar op elk moment kunnen gegevens om uiteenlopende redenen veranderen, zoals door politieke en economische veranderingen, natuurrampen, enzovoort. Lezers moeten dan ook altijd eerst controleren of de gegevens nog juist zijn voordat ze op reis gaan. Schrijver, redactie en uitgever kunnen niet verantwoordelijk gesteld worden voor andere reisomstandigheden die lezers aantreffen dan die, die in dit boek gegeven worden.

First published in the United States as *1,000 Places To See Before You Die Second Edition: A Traveler's Life List*
Copyright © 2011 Workman Publishing Company, Inc.
Copyright © 2011 by Patricia Schultz
1,000 Places To See Before You Die is a registered trademark of Patricia Schultz and Workman Publishing.
This *1,000 Places To See Before You Die* book is published under license from Workman Publishing Co., Inc.

Illustraties omslag: Photodisc Inc. en Fotolia/design56
Auteursfoto: Gabrielle Revere (www.gabriellerevere.com)
Illustraties binnenwerk: zie achter in dit boek

Vertaling: Amy Bais, Hans van Cuijlenborg, Carolien Metaal, Rob de Ridder, Gerard Suurmeijer, Inge de Boer, Lilian Eefting, Aniek Njokiktjien, Astrid Werumeus Buning
Redactie en opmaak: LINE UP boek en media, Groningen
Ontwerp: Orlando Adiao en Lidija Tomas

ISBN 978 90 8989 536 3
NUR 500

© 2012 Nederlandstalige uitgave: Uitgeverij Terra Lannoo bv
Terra maakt deel uit van Uitgeverij Terra Lannoo bv
Postbus 97
3990 DB Houten
info@terralannoo.nl
www.terralannoo.nl
www.1000plekken.nl

Eerste druk 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

*Het is beter
om iets één keer te zien
dan er
duizend keer over te horen.*

— AZIATISCH GEZEGDE

OPDRACHT

Voor Nick, die met zijn vriendelijke
en opbeurende persoonlijkheid van elke reis een feest maakt.

Voor mijn zus Roz, haar man Ed
en hun kinderen Star, Corey en Brittany –
zij zijn de reden dat thuis altijd boven aan de shortlist
van favoriete plekken in de wereld staat.

En voor onze geweldige ouders,
die mijn grote liefde voor reizen altijd hebben gevoed.

DANKBETUIGING

Ik bedank de karmagoden die mij lang geleden in de richting duwden van Peter en Carolan Workman, die net zoveel aandacht en liefde in dit boek hebben gestoken als ik. Dat de impact van en reacties op de oorspronkelijke uitgave al onze verwachtingen hebben

overtroffen, komt doordat ik op de schouders van deze giganten sta. Hoewel ik mijn handen de afgelopen jaren vol heb gehad aan het herzien van dit boek, stond ik er zeker niet alleen voor. Mijn grote dank gaat uit naar de Workmans en het Workman Publishing-team. Zij zijn vrienden en familie geworden.

Deze gezamenlijke herziening van *1000 plekken* werd aangevoerd door mijn *editrix extraordinaire* Margot Herrera, die nu al een paar van deze *1000*-boekwerken onder de gordel heeft. Desondanks benadert ze elk deel met een frisse blik en een onuitputbare voorraad enthousiasme en geduld: als ik groot ben, wil ik net zo gedreven en optimistisch worden als zij. Haar nieuwe rechterhand, Heather Schwedel, nam vijf minuten om zich in te werken en haar mouwen op te stropen, en ontpopte zich al snel als de vastberaden, eerlijke en betrouwbare assistent die ons dit boek heeft helpen verbeteren. Verder bedank ik hoofdredacteur Suzie Bolotin, die een belangrijk pleitbezorger was voor het boek, en Margot en Heather alle ondersteuning gaf die zij nodig hadden.

Het publiciteitsteam Oleg Lyubner en Selina Meere heeft zich in alle mogelijke bochten gewrongen om ervoor te zorgen dat het boek op ieders lippen ligt, terwijl Bob Miller, Savannah Ashour, Andrea Fleck-Nisbet, David Schiller (die veel belangrijke petten draagt) en Marissa Hussey toezicht hielden op de spannende uitbreiding van de Engelstalige uitgave naar het terrein van de apps en de elektronische wereld (zie www.1000places.com). Jessica Weiner heeft marketingpartnerschappen opgezet die ervoor zorgen dat het enthousiasme vruchten blijft afwerpen.

Dank aan Kristina Peterson, die ervoor gezorgd heeft dat het oorspronkelijke boek opnieuw geboren werd in 25 vertalingen – of ik nou in een boekenwinkel in Istanbul of Rio ben, het doet me altijd deugd om te zien dat mijn boek door reizigers over de hele wereld wordt gelezen. En dank aan licentiemanager Pat Upton, die veel goede dingen mogelijk heeft gemaakt, en ook aan speciale-verkoopgodin Jenny Mandel en haar partner Emily Krasner.

Een dikke pluim voor Janet Vicario voor haar schitterende art direction en voor de getalenteerde en onvermoeibare ontwerpers Orlando Adiao (wiens geduld en goede humeur nooit opraken) en Lidija Tomas. Daarnaast bedank ik fotoredacteur Anne Kerman en haar vakkundige staf, die de moeilijke taak

hadden om de foto's te selecteren die nodig waren om deze nieuwe en verbeterde kleurenitgave zo onweerstaanbaar en indrukwekkend mogelijk te maken.

Productieredacteur Carol White heeft met een arendsblik en enorme toewijding iedere fase grondig gecontroleerd; bureauredacteur Judit Bodnar heeft het manuscript verbeterd met feitenchecks en verduidelijkingen, en de spelling van vreemde namen in ontelbare talen ontcijferd; en managing director Peggy Gannon heeft de oh zo belangrijke tijdschema's gemaakt (en er vervolgens voor gezorgd dat we ons daaraan hielden).

Dank aan Barbara Peragine voor het prachtige netwerk, aan Doug Wolff voor het toezicht houden op het drukken van dit boek, en aan freelancedacteur Hilary Sterne, wier betrokkenheid bij vrijwel iedere fase van onschatbare waarde is geweest. Ook bedank ik Adam Greene, die zo vriendelijk was zijn restaurant Snack Taverna tijdelijk af te staan voor een fotosessie.

Een bijzonder welgemeend dankjewel aan reisverteranen en vrienden Caren Banks, Anitra Brown, Bill McCrae en Elizabeth Ragagli voor het onvoorwaardelijk omarmen van dit project, voor hun steun en alle tijd die ze erin gestoken hebben. Alison D'Amato, Giema Tsakuginow en Charlene Lamberis: bedankt voor jullie hulp bij het opzetten van een onderzoeksarchief en bij het regelen van mijn leven. En ik ben ontzettend veel dank verschuldigd aan Nick Stringas die er – onder meer – voor heeft gezorgd dat ik niet krankzinnig werd.

Het team van kilometervreters op wier expertise ik altijd een beroep kon doen voor bestemmingen van Alaska tot Zimbabwe bestaat uit een opmerkelijke groep mensen – intelligent, goedgeïnformeerd, ontwikkeld en vol humor – wat bewijst dat verwante avonturiers elkaar altijd vinden in het leven: Brett Atkinson (Nieuw-Zeeland, Zuidoost-Azië en Tsjechië), Greg Bloom (Oezbekistan, Turkmenistan, Oekraïne), Rodney Bolt (Nederland), Stephen Brewer (Griekenland en Italië), Mark Chestnut (Brazilië en Chili), Paul Clammer (Haïti), Beth Connelly (Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland), Laura Del Rosso (Mexico), Christine Del Sol (Mexico), David Else (Groot-Brittannië), Andrew Evans (Antarctica, Zuid-Georgia, de Falklandeilanden en Groenland), Stephen Fallon (Londen, Parijs, Oost-Europa en Turkije), John Fischer (Hawaiï), Andrew Forbes

en Colin Hinshelwood (Indonesië), Bob Friel (het Caribisch gebied), Bill Goodwin (de Zuid-Pacifische eilanden), Michael Grosberg (de Filipijnen en Myanmar), Patricia Harris en David Lyons (Portugal en Spanje), Lynn Hazelwood (New York City), Jen Johnston (de VS), Brian Johnstone (Australië en China), David Kaufman (Israël en het Midden-Oosten), Michael Kohn (Oezbekistan, Kirgizië en Tadzjikistan), Michael Luongo (Argentinië en een groot deel van Zuid-Amerika), Antony Mason (België), Michael McDermott en Jenny Shannon Harkins (Ierland),

Nancy McKeon (Washington D.C.), Sally McLaren (Kyoto), Leif Pettersen (Roemenië), Simon Richmond (Japan en Maleisië), Regis St. Louis (Australië, de Baltische landen, IJsland, Rusland, Finland en Brazilië), AnneLise Sorensen (Scandinavië), David Stanley (het Zuid-Pacifisch gebied), Aaron Starmer (allerlei feitenchecks en onderzoek over de hele wereld), Mimi Tompkins (Frankrijk en ver daarbuiten) en Neil Wilson (Georgië, Malta).

En dank aan iedereen die op enig moment een bijdrage heeft geleverd.

INHOUD

INLEIDING

DE WERELD OPNIEUW BEZOCHT XI

DE INDELING VAN DIT BOEK XII

EUROPA • 1

GROOT-BRITANNIË EN IERLAND 3

ENGELAND • SCHOTLAND • WALES • IERLAND • NOORD-IERLAND

WEST-EUROPA 56

BELGIË • CYPRUS • DUITSLAND • FRANKRIJK • GRIEKENLAND • ITALIË • LUXEMBURG • MALTA •

MONACO • NEDERLAND • OOSTENRIJK • PORTUGAL • SPANJE • ZWITSERLAND

OOST-EUROPA 200

ESTLAND • GEORCIË • HONGARIJE • KROATIË • LETLAND • LITOUWEN • MONTENEGRO • OEKRAÏNE •

POLEN • ROEMENIË • RUSLAND • SLOVENIË • SLOWAKIJE • TSJECHIË

SCANDINAVIË 239

DENEMARKE • FARÖER EILANDEN • GROENLAND • FINLAND • IJSLAND • NOORWEGEN • ZWEDEN

AFRIKA • 269

NOORD-AFRIKA 271

EGYPTE • MAROKKO • TUNESIË

WEST-AFRIKA 284

GHANA • MALI

OOST- EN ZUIDELIJK AFRIKA 287

BOTSWANA • ETHIOPIË • KENIA • MALAWI • MOZAMBIQUE • NAMIBIË • TANZANIA •

UGANDA • ZAMBIA • ZIMBABWE • ZUID-AFRIKA

EILANDEN VAN DE INDISCHE OCEAAN 314

MADAGASKAR • MALEDIVEN • MAURITIUS • SEYCHELLEN

HET MIDDEN-OOSTEN • 319

ISRAËL • JEMEN • JORDANIË • LIBANON • OMAN • QATAR • SAOEDI-ARABIË • SYRIË •

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

AZIË • 345

OOST-AZIË 347

CHINA • JAPAN • MONGOLIË • TAIWAN • ZUID-KOREA

ZUID- EN CENTRAAL-AZIË 385

BHUTAN • INDIA • IRAN • KIRGIZIË • NEPAL • OEBEKISTAN • SRI LANKA • TADZJIKISTAN •

TURKIJE • TURKMENISTAN

ZUIDOOST-AZIË 427

CAMBODJA • FILIPIJNEN • INDONESIAË • LAOS • MALEISIË • MYANMAR • SINGAPORE • THAILAND • VIETNAM

**AUSTRALIË, NIEUW-ZEELAND
EN OCEANIË • 465**

AUSTRALIË EN NIEUW-ZEELAND 467

OCEANIË 489

COOKEILANDEN • FIJI • FRANS POLYNESIË • MICRONESIË • PALAU • PAPOEA-NIEUW-GUINEA •

SAMOA • TONGA • VANUATU

**VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA
EN CANADA • 505**

VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA 507

CANADA 663

LATIJS-AMERIKA • 691

MEXICO EN MIDDEN-AMERIKA 693

MEXICO • BELIZE • COSTA RICA • GUATEMALA • HONDURAS • NICARAGUA • PANAMA

ZUID-AMERIKA EN ANTARCTICA 718

ARGENTINIË • FALKLANDEILANDEN • BOLIVIA • BRAZILIË • CHILI • COLOMBIA • ECUADOR • PERU •

URUGUAY • VENEZUELA • ANTARCTICA • ZUID-GEORGIA EN DE ZUIDELIJKE SANDWICHEILANDEN

DE CARIBEN, DE BAHAMA'S EN BERMUDA • 773

AMERIKAANSE MAAGDENEILANDEN • ANGUILLA • ANTIGUA • BAHAMA'S • BARBADOS • BERMUDA •

BONAIRE • BRITSE MAAGDENEILANDEN • CUBA • CURAÇAO • DOMINICA • DOMINICAANSE REPUBLIEK •

GRENADA • GUADELOUPE • HAÏTI • JAMAICA • KAAIMANEILANDEN • MARTINIQUE • PUERTO RICO • SABA •

ST. BARTHÉLEMY • ST. KITTS EN NEVIS • ST. LUCIA • ST. MARTIN • ST. VINCENT EN DE GRENADINES •

TRINIDAD EN TOBAGO • TURKS- EN CAICOSEILANDEN

ILLUSTRATIEVERANTWOORDING • 819

REGISTER • 823

INLEIDING

De wereld opnieuw bezocht

Terwijl ik deze inleiding schrijf, zijn mijn nichtjes in IJsland. Ik stel me voor hoe ze onder de middernachtzon een warm bad nemen in de Blue Lagoon, door een uitgestrekt en verlaten landschap van een bovenaardse schoonheid rijden – gas terugnemen om de

wilde paarden te laten oversteken op de tweebaansweg en stoppen om lunch te bestellen van een menukaart in een taal die ze niet kunnen uitspreken. Ze sturen me e-mails (de ansichtkaart van tegenwoordig) en posten Facebook-updates (hoe dingen veranderd zijn!), en ik voel hun enthousiasme en verwondering. Ze zullen uitgelaten terugkomen, na uit de eerste hand te hebben ervaren hoe reizen je horizon verbreedt en tegelijkertijd je waardering vergroot voor alles wat je hebt achtergelaten. Reizen kent geen nadelen, behalve een lichte jetlag en een geplunderde spaarrekening. Een geringe prijs voor een immens verrijkende ervaring.

Reislust – ik noem het graag reisliefde – heeft altijd door mijn aderen gestroomd. Om met Winston Churchill te spreken: ik heb de tijd die ik doorbracht in een vliegtuig (of bus, tuktuk, auto of trein) nooit als verloren tijd beschouwd. Als peuter besefte ik dat er een grote wereld wachtte iedere keer dat ons gezin de voordeur achter zich dichttrok en in de volgepakte stationair afreisde naar de kust van Jersey (voor die een slechte reputatie kreeg). Via spelletjes Risk op de woonkamervloer maakte ik kennis met plekken als Madagaskar en Siam. Het was niet de belofte van wereldverovering die me aansprak in het spel, maar de uitgestrektheid van een planeet die zo groot en exotisch en vol romantiek was dat het een sprookje leek.

Ik had mijn eerste echte aha-ervaring toen ik 15 was en van mijn ouders een vriendin mocht bezoeken die met haar familie in Santo Domingo woonde, de hoofdstad van de Dominicaanse Republiek. Ik was destijds te naïef om het belang te zien van de prachtige en historisch rijke ‘Stad van de Primeurs’. (Als eerste koloniale buitenpost in de Amerika’s was Santo Domingo de plek waar de eerste straat, de eerste kathedraal, de eerste vesting ontstond.) Maar er was geen ontsnappen aan de impact van mijn persoonlijke primeurs: mijn eerste volledige onderdompeling in een vreemde taal en cultuur, mijn eerste kennismaking met salsa en merengue (hun ritmische klanken hoorde je overal), mijn eerste avocado van de boom uit de achtertuin, mijn eerste gitaarles. Mijn liefde en fascinatie voor alles wat Latijns-Amerikaans is, werd geboren tijdens dat vormende en leerzame bezoek.

Pas afgelopen jaar heb ik Santo Domingo opnieuw bezocht, meer dan 40 jaar later: het was als een onverwachte ontmoeting met je eerste liefde waarbij alle oude herinneringen terugkomen. De stad was, net als ik, gegroeid en veranderd, en ik herkende het bijna niet terug. Maar het deed me terugdenken aan hoe ik er destijds aankwam – met grote ogen in een vreemd land – en vertrok met een aangewakkerde nieuwsgierigheid die ik altijd gehouden heb. Zoals Herman Melville schreef in *Moby Dick*, had ik ‘een eeuwig verlangen naar het onbekende’.

Het gebeurt zelden dat ik terugga naar een plaats waar ik al geweest ben: er zijn gewoon te veel plekken die ik nog niet gezien heb. Wanneer ik in het verleden gevraagd werd naar mijn favoriete reis, was het altijd de laatste, degene die me het frist in het geheugen stond. Maar nu besef ik dat het mijn volgende is. Ik heb mijn koffer nog niet uitgepakt of ik plan alweer een volgende reis – of vier. Ik ben mijn eigen beste klant, ik omarm de stel-niet-uit-tot-morgen-wat-je-vandaag-kunt-zienmentaliteit van *1000 plekken*, en heb de jaren sinds de eerste uitgave van het boek in 2003 gebruikt om nog meer plekken te verzamelen voor deze editie. Ik denk dat een hoop mensen die de eerste lijst al overweldigend vonden, zich nu achter de oren krabben. Hier kom ik met een herziening die ik als een compleet nieuw boek beschouw. Er zijn ongeveer 200 volledig nieuwe ingangen, waaronder 28 landen die niet in de vorige editie stonden. Een aantal van deze landen was daarvoor gewoon nog niet op mijn radar verschenen (Ghana, Nicaragua, Zuid-Korea); andere moesten toen ik het oorspronkelijke boek schreef nog bekomen van hun pas verworven onafhankelijkheid van de Sovjet-Unie (Estland, Oekraïne, Slowakije). Ze waren destijds onvoldoende toegerust om toeristen te ontvangen, maar staan tegenwoordig garant voor een verrassende reiservaring. En dan zijn er de vele bestemmingen – in landen die al goed vertegenwoordigd waren – die ik wegens ruimtegebrek niet in het oorspronkelijke boek kon opnemen – ik zei half grappend dat ik ze bewaarde voor het vervolg. Enkele voorbeelden zijn het Griekse schiereiland Mani en het merendistrict van Chili.

Komen tot de uiteindelijke lijst van plekken voor deze herziening was nog spannender en moeilijker dan bij het oorspronkelijke boek – ik bedoel, hoe veel meer kansen zou ik krijgen om deze ‘levenslijst’ te perfectioneren? Carte blanche hebben om een eclectische en omvangrijke lijst samen te stellen van verafgelegen juweeltjes zoals de in rots uitgehouwen stad Petra en de overweldigende natuurlijke schoonheid van Patagonië, tot met hedonistische oorden als Brazilië’s Trancoso en het onnavolgbare Seychelleneiland La Digue? Het was zeker een uitdaging, maar ook ontzettend leuk om te doen. Ik heb mijn hart en gevoel gevolgd om te komen tot een prachtige verzameling plekken die zowel grandioos als bescheiden zijn, zowel bejubeld als onbezongen. Puttend uit een leven van reizen had ik gaandeweg een buikgevoel ontwikkeld dat me waarschuwde als ik in de buurt kwam van iets buitengewoon moois en indrukwekkends – soms met een overweldigende impact (denk aan de donderende Victoriawatervallen in Zambia en Zimbabwe, en de opmerkelijke Military Tattoo in de schaduw van Edinburgh Castle), soms stil en tijdsloos wachtend op onze aandacht (de desolate en windrige Araneilanden voor de Ierse westkust of een zeiltocht bij zonsondergang door de Mekongdelta voor deze uitmondt in de Zuid-Chinese Zee).

Deze lijst is echter veel meer dan alleen mijn instinctieve respons op de wereld en zijn wonderen. De enorme hoeveelheid research die ik voor elke trip doe, zal een verrassing zijn voor iedereen die denkt dat je werk gedaan is wanneer je je ticket hebt geboekt. Ik lees alles wat ik maar te pakken kan krijgen en ben nog nooit een reisgids tegengekomen die me tegenviel: er is altijd wel een feitje dat ik interessant vind en ik geniet van het enthousiasme waarmee de auteur je deelgenoot maakt van een ontdekking of geheim – ik hoop dat hetzelfde enthousiasme in mijn beschrijvingen doorklinkt.

Voor je aan het rekenen slaat (hoe kan ik rond 200 nieuwe ingangen hebben toegevoegd en toch zijn

uitgekomen op mijn oorspronkelijke aantal van 1000 favorieten?), moet ik eerst uitleggen dat ik door het boek opnieuw in te delen een aantal nieuwe pagina’s met nieuwe avonturen kon vullen. Ik heb de schat aan informatie in de eerste uitgave van *1000 plekken* zorgvuldig geanalyseerd en vervolgens herschreven, waarmee een totaal nieuw eerbetoon aan onze planeet is ontstaan. In plaats van locaties afzonderlijk te beschrijven zoals in het eerste boek, heb ik nu twee – en soms meer – bestemmingen samengevoegd tot een groter stuk, leidend tot een completere reisavontuur (in veel gevallen een beknopt reisschema). Zo zijn de oorspronkelijke ingangen over het wonder-schone Shoal Bay-strand en de iconische hotels van Anguilla samengevoegd tot één ingang die het hele eiland beschrijft: het is klein genoeg om in één dag met de auto te bekijken en nu weet je waar je onderweg moet stoppen.

Dit boek is een grabbelton van al deze wonderen, een schitterende mengeling van het onbekende en het voorspelbare, en laat zien dat er zelfs in deze tijd van wereldwijde uniformisering nog steeds opmerkelijke en prachtige dingen te zien zijn. Ik hoop dat ik bij elk van deze 1000 plekken hetzelfde gevoel van verwondering heb weten over te brengen – het gevoel dat de reis van mijn nichtjes naar IJsland overheerste en ook mijn trip naar Santo Domingo, toen ik voor het eerst begreep hoe ver ik kon komen.

Van wie zijn ook alweer de woorden ‘Iemand met een dik paspoort kan onmogelijk een bekrompen geest hebben’? Ik denk dat reizen een beter mens van je maakt en een bewustere mondiale burger. Ik weet dat ik het koester als een privilege en een geschenk – het doet me goed, beurt me op, verruimt mijn blik. Maar het allerbelangrijkste is dat reizen ons eenvoudigweg plezier brengt. Waar wacht je dus nog op? Als je op een bijzonder moment wacht om je volgende reis te maken, denk dan aan het volgende: de dag dat je van de bank komt en naar het vliegveld gaat, dat is het bijzondere moment.

De indeling van dit boek

Voor dit boek heb ik de wereld verdeeld in acht regio’s en die weer onderverdeeld.

- Europa: Groot-Brittannië en Ierland, West-Europa, Oost-Europa en Scandinavië;
- Afrika: Noord-Afrika, West-Afrika, Oost- en Zuidelijk Afrika, de eilanden van de Indische Oceaan;
- Het Midden-Oosten;
- Azië: Oost-Azië, Zuid- en Centraal-Azië, Zuidoost-Azië;
- Australië, Nieuw-Zeeland en Oceanië;

- Verenigde Staten van Amerika en Canada: onderverdeeld naar staat of provincie;
- Latijns-Amerika: Mexico, Midden-Amerika, Zuid-Amerika, Antarctica;
- De Cariben, de Bahama’s en Bermuda.

Deze gebieden zijn verder onderverdeeld naar land. Achter in het boek is een uitgebreid register opgenomen. Aan het einde van iedere ingang wordt praktische informatie gegeven om je te helpen bij het opstellen van je reisplan. Maar bedenk het volgende:

omdat reisinformatie vaak verandert, moet je altijd voor vertrek per telefoon, fax of e-mail je komst bevestigen. Waar mogelijk hebben we websites opgenomen. Die veranderen over het algemeen minder snel dan telefoon- en faxnummers.

DE PRAKTISCHE INFORMATIE

Wat je zo aan het einde van iedere ingang tegen kunt komen, is onder meer het volgende:

De afstanden tot grote steden of bekende plaatsen.

Bij veel ingangen heb ik de beste periode van het jaar vermeld om ernaartoe te reizen. Ik heb rekening gehouden met het weer, mogelijkheden voor sport en ontspanning, de grootste toeristenmenigtes, festivals en andere belangrijke gebeurtenissen. Wordt er geen 'beste tijd' gegeven, dan betekent dat 'altijd geweldig'.

VEILIGHEID

Dit boek biedt al deze reisbestemmingen alsof de wereld een ideale, vreedzame plek is. Dat is niet zo.

Op de meeste plaatsen zijn reizigers volkomen veilig, maar op enkele plekken is dat niet het geval, nu of in de toekomst. Als je ergens naartoe gaat waar je totaal onbekend bent, doe dan eerst je huiswerk. Op de website van het ministerie van Buitenlandse Zaken (www.minbuza.nl) staat algemene veiligheidsinformatie per onderwerp (een besmettelijke ziekte bijvoorbeeld) en een actuele lijst met de veiligheidsrisico's per land. Raadpleeg deze tijdens de planning van je reis en nogmaals vlak voor vertrek.

REISDOCUMENTEN

Voor landen binnen Europa volstaat meestal een Nederlandse of Belgische identiteitskaart; voor alle andere landen moet je in het bezit zijn van een geldig paspoort, en in sommige landen ook van een visum. Ga ook hiervoor naar de site van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

EUROPA

GROOT-BRITANNIË
EN IERLAND

WEST-EUROPA

OOST-EUROPA

SCANDINAVIË

- 1 BELGIË
- 2 LUXEMBURG
- 3 ZWITSERLAND
- 4 LIECHTENSTEIN
- 5 SLOVENIË
- 6 KROATIË
- 7 BOSNIË EN HERZEGOVINA
- 8 SERVIË
- 9 MONTENEGRO
- 10 MACEDONIË

Gewijde zetel van de academische wereld

CAMBRIDGE UNIVERSITY

Cambridgeshire, Engeland

Cambridge is een van de oudste centra van de wetenschap in Europa – het eerste *college* werd in 1284 gesticht – en ook een van de meest prestigieuze. De 31 colleges hebben alumni voortgebracht variërend van John Milton, Stephen Hawking, Iris Murdoch en

Isaac Newton tot Charles Darwin en Oliver Cromwell, en de universiteit behoort nog steeds tot de beste van de wereld.

De mooiste van alle historische bezienswaardigheden is de King's College Chapel, door Henry James 'de mooiste van Engeland' genoemd. Deze werd in 1441 gebouwd in de gotische stijl die later perpendicular is gaan heten en waarvan dit 's lands mooiste voorbeeld is. De 17e-eeuwse *Aanbidding der koningen* van Rubens, in 1961 geschonken, hangt achter het hoofdaltaar, zacht verlicht door een groot 16e-eeuws gebrandschilderd raam onder een indrukwekkend waaiergewelf. Op kerstavond – als je op tijd aansluit in de lange rij – kun je het geliefde Festival of Nine Carols and Lessons gezongen door een studentenkoor bijwonen, een traditie sinds 1918.

Geniet in voorjaar en zomer van het klassieke uitzicht op de kapel vanaf de Backs, een rij tuinen met smaragdgroene gazons langs de oever van de prachtige rivier de Cam, waar 'punteren' een heerlijk tijdverdrijf vormt. Ga ook naar het Fitzwilliam Museum, een van de oudste en mooiste musea van Engeland. De mooie collectie heeft als hoogtepunt werk van 17e-eeuwse Nederlandse meesters, aangevuld met meesterwerken van alle tijden, van Titiaan en Michelangelo tot de Franse impressionisten.

Zwerf door de nauwe straatjes van de stad met volle boekwinkels, historische herbergen en pubs en les je dorst bij de Eagle, waar al eeuwenlang studenten aan de bar hangen. Overnacht in het Hotel du Vin, een stijlvolle, moderne accommodatie in een middeleeuws voormalig universiteitsgebouw, tegenwoordig bekend om zijn klassieke bistro. Of laat de stad achter je en ga logeren in Hotel Felix, een grote victoriaanse pastorie ongeveer 1,5 km van het centrum van de stad, met moderne kamers en een uitstekend restaurant.

CAMBRIDGE: 88 km ten noorden van Londen; www.visitcambridge.com. **FITZWILLIAM MUSEUM:** www.fitzmuseum.cam.ac.uk. **HOTEL DU VIN:** www.hotelduvin.com. **HOTEL FELIX:** www.hotelfelix.co.uk. **BESTE TIJD:** mei-september voor het beste weer.

De rivier de Cam stroomt door het hart van de universiteit.

Een ommuurde stad en een architectonisch festijn

CHESTER

Cheshire, Engeland

In 1779 schreef James Boswell over Chester: 'Deze stad bevalt mij meer dan enige andere stad die ik ooit heb gezien.' Chester was al belangrijk in de Romeinse tijd (hier staat Englands grootste amfitheater), in de middeleeuwen en tijdens een opleving in de

18e eeuw. Van die drie grote perioden is heel wat bewaard gebleven. Er is een goed bewaarde stadsmuur,

een van de mooiste van Engeland, die de historische stad omsluit: gebouwd in de Romeinse tijd, verscheidene

malen herbouwd, met een prachtig voetpad van 3 km eroverheen. Een deel van de muur voert aan twee kantens langs de belangrijke roodzandstenen kathedraal, naar de 19e-eeuwse Eastgate, waar Chesters beroemde gietijzeren klokkentoren trots verrijst.

De grootste attractie van Chester is de stad zelf: binnen de muren staat een van Englands mooiste verzamelingen zwart-witte ‘magpie’-huizen, waarbij sommige gevels een bonte mengeling vertonen van streppatronen. Decoratieve vakwerkhuisen van twee verdiepingen, een soort flats avant la lettre, met een verbindingsbrug boven straatniveau, vormen de Chester Rows, een populair winkelgebied, de grootste bezienswaardigheid van de stad. Na een dag van historie en architectuur (en de menigte die ze trekken)

kun je bijkomen in de rust van het beste hotel van de stad, het mooie Chester Grosvenor. Dit 19e-eeuwse gebouw staat in het hart van Chesters historische wijk en dateert nog van de tijd van koningin Elizabeth I. Het behoort tot het Grosvenor Estate van de hertog van Westminster en is een luxueus hotel met een eigen toprestaurant, The Arkle, waardoor het Grosvenor zijn weerga niet kent in dit deel van het land.

CHESTER: 333 km ten noordwesten van Londen, 69 km ten zuidwesten van Manchester. **THE CHESTER GROSVENOR:** www.chestergrosvenor.co.uk. **BESTE TIJD:** de periode van het klassieke Chester Summer Music Festival, de laatste twee weken van juli. Tegelijkertijd valt het Chester Fringe Festival, met alle soorten muziek, van jazz tot cajun.

Schatten aan het einde van de wereld

LAND'S END

Cornwall, Engeland

Land's End is het meest zuidwestelijke punt van het Engelse vasteland, waar het land eindigt in steile kliffen aan de Atlantische Oceaan. Dit tijdloze landschap, ooit het oude koninkrijk Kernow, nu het graafschap Cornwall, is rijk aan historie en sfeer. Ooit stond

hier de pub First-and-Last, nu is er een pretpark, maar het natuurschoon blijft adembenemend.

Een paar kilometer naar het oosten ligt het versterkte St. Michael's Mount, dat met niet veel meer dan een stenen dijkje met het vasteland verbonden is. Het werd oorspronkelijk in 1135 gesticht als zusterabdij van de bekendere Mont-Saint-Michel aan de overkant van Het Kanaal, in Normandië. De stevige klim naar de top van het kasteel, 75 m boven zeeniveau, wordt beloond met een adembenemend uitzicht. Vlakbij, op het vasteland, ligt Penzance, de meest westelijke stad van Engeland, een havenplaats die beroemd is als thuisbasis van de zingende piraten van Gilbert en Sullivan. Verborgen in een smal laantje staat het Abbey Hotel, een historisch gebouw dat door Jean Shrimpton, een supermodel uit de jaren 1960, werd

omgebouwd tot een eclectisch en charmant hotel. Ga voor meer historie en een glas Cornish ale naar de Turk's Head, een oude pub in het centrum, ooit – samen met een groot deel van het oude Penzance – beschadigd door een Spaanse invasie in 1595.

Vanuit Penzance vertrekken veerboten naar de Scilly-eilanden, een groep van ruim 100 voorname-lijk onbewoonde rotseilanden. Dankzij de warme Golfstroom vind je er ongerepte stranden, exotische palmen en zeldzame zeevogels. Op het eiland Tresco bevinden zich zelfs wereldberoemde subtropische tuinen. De enige plek waar overnachten op dit autoloze eiland iets voorstelt, is ook een van de hoogtepunten: het Island House heeft een zeilschool en beroemde tuinen en biedt uitzicht op zee en andere eilanden.

Ten noordoosten van Land's End ligt badplaats en havenstadje St. Ives, waar het bijna mediterrane licht al jarenlang kunstenaars lokt. Goed onderhouden witte huisjes kijken uit over de baai en in de nauwe straatjes vind je kunstgaleries en ambachtelijke winkeltjes. De Londense Tate Gallery heeft hier een vestiging in een mooie ronde zaal met uitzicht op zee. Even verderop is het Barbara Hepworth Museum met beeldentuin, atelier en woonhuis van de meest vooraanstaande kunstenares van St. Ives die, samen met haar man, de schilder Ben Nicholson, dit stadje hielp ontwikkelen tot een bruggenhoofd van de avant-garde en

St. Michael's Mount is gewijd aan de aartsengel Michaël, die hier in 495 in een visioen zou zijn verschenen.

de abstracte kunst in de jaren 1930. Je kunt relaxen in Primrose Valley, een van de beste hotels van St. Ives, een stijlvol, gemeedelijk hotel aan zee.

LAND'S END: 534 km ten zuidwesten van Londen. **ST. MICHAEL'S MOUNT:** www.stmichaelsmount.co.uk. **ABBAY HOTEL:** www.theabbeyonline.co.uk. *Wanneer:*

begin januari tot eind maart gesloten. **ISLAND HOUSE:** www.tresco.co.uk. **TATE ST. IVES:** www.tate.org.uk/stives. **PRIMROSE VALLEY HOTEL:** www.primroseonline.co.uk. **BESTE TIJD:** april-oktober voor het beste weer; september voor het St. Ives September Festival met muziek en kunst.

Tropische lucht en mediterrane smaken

PADSTOW EN ST. MAWES

Cornwall, Engeland

An de prachtige ruige noordkust van Cornwall ligt het vriendelijke havenstadje Padstow. Het is een van de oudste steden in Cornwall (gesticht in de 6e eeuw) en is aantrekkelijk genoeg om mensen op weg naar Land's End te trekken. Maar de meeste

bezoekers komen om te dineren in het Seafood Restaurant. Ze laten zich verwennen met klassieke gerechten (gegrilde tong uit Dover, oesters uit de buurt) en prachtige schotels (een lichte bouillabaisse, ravioli met zeefruit). Chef en eigenaar, schrijver, presentator van BBC-kookprogramma's en zeefruitgoeroe Rick Stein zoekt zorgvuldig en deskundig de plaatselijke 'zeegaven' uit voor zijn beroemde *fruits de mer*, die hij persoonlijk selecteert van de vissersboten die voor het restaurant liggen. Fans kunnen overnachten in een kamer boven het restaurant of in een van Steins andere stijlvolle en comfortabele accommodaties in de stad.

Een ander wonderbaarlijk voorbeeld van de gaven van de natuur is ongeveer 25 km ten zuiden van Padstow te vinden bij het Eden Project, waar twee enorme kassen (de grootste ter wereld) een unieke oase van bomen en planten vormen. Het project, dat in de jaren 1990 door Tim Smit bedacht werd, is in 2001 voltooid en is nu een van de meest bezochte plekken in de regio. De grootste

kas is de vochtige, tropische bioom, waar palmen en bamboe groeien, en ook commerciële gewassen zoals bananen, koffie en rubber. Verhoogde houten wandelpaden voeren de bezoekers langs een waterval. De mediterrane bioom is warm en droog, met planten die gedijen in een droger klimaat, zoals olijfbomen en wijnstokken.

Na een half uurtje rijden langs de Cornish Riviera kom je in het schilderachtige vissersdorpje St. Mawes en bij Hotel Tresanton. Hier heeft Olga Polizzi (uit Englands beroemde hoteldynastie, de Fortes) een boetiekhotel opgezet aan zee, met winderige terrassen, een prachtig uitzicht en een eenvoudig maar heerlijk restaurant dat zich specialiseert in lokale ingrediënten met Spaanse en Italiaanse invloeden.

PADSTOW: 400 km ten zuidwesten van Londen. **THE SEAFOOD RESTAURANT:** www.rickstein.com. **EDEN PROJECT:** www.edenproject.com. **HOTEL TRESANTON:** www.tresanton.com. **BESTE TIJD:** april-oktober voor het mooiste weer.

Een van de grootste onder de grote huizen

CHATSWORTH HOUSE

Bakewell, Derbyshire, Engeland

Chatsworth is een van de indrukwekkendste van de tientallen historische 'Great Houses' die Englands platteland rijk is. Het is al sinds eeuwen het thuis van de hertog en hertogin van Devonshire, maar 300 kamers zijn voor het publiek toegankelijk, waaronder

rijke staatsievertrekken, met een schat aan kunst. Er zijn ook prachtige tuinen, ontworpen door de

beroemde Lancelot 'Capability' Brown in de jaren 1760. De even beroemde Joseph Paxton maakte er

De tuinen en landerijen van Chatsworth House worden onderhouden door een team van 18 tuinmannen, geholpen door enkele viervoeters

een eeuw later een van de beroemdste tuinen van heel Europa van.

Dit barokpaleis, weggedoken in de groene glooiingen van Derwent Valley, werd aan het einde van de 17e eeuw gebouwd, evenals delen van de beroemde tuinen, met name het opvallende Cascade House met kunstmatige watervallen. Talrijke generaties hertogen hebben bijgedragen aan de prachtige kunstcollectie. Schilderijen van meesters als Tintoretto, Veronese en Rembrandt hangen hier, en de huidige hertog en hertogin hebben de collectie aangevuld met meer eigentijdse werken, waaronder dat van hun vriend Lucian Freud. Bezoekers aan de tuin van 50 ha (in een park van 500 ha) moeten zeker eerst de kapel bezoeken, met een van de mooiste barokinterieurs van heel Engeland.

CHATSWORTH HOUSE: 240 km ten noorden van Londen, 6 km ten oosten van Bakewell; www.chatsworth.org. Dagelijks geopend van midden maart tot oktober. **BESTE TIJD:** mei en september voor de tuinen.

Luxueus verblijf op het romantische platteland

DARTMOOR

Devon, Engeland

Het zuidwestelijke schiereiland van Engeland, en vooral het graafschap Devon, staat bekend als een groene en weelderige bestemming. De vruchtbare omstandigheden en de lange agrarische erfenis verklaren waarom het de bakermat van de Devon *cream*

en de heilige traditie van de Devonshire *tea* is. Midden in deze idylle ligt echter een heel ander landschap: de hoge heuvels en rotsen van Dartmoor, met 590 km² platteland dat beschermd is als nationaal park. De indrukwekkende wilde heidevelden zijn omgeven door bosrijke valleien met beekjes, rivieren en watervallen. Het labirint van voetpaden is perfect voor een ommetje of een stevige wandeling. Andere activiteiten zijn onder meer vissen op forel en het bezoeken van Dartmoors bekende landhuizen met prachtige tuinen.

Chagford is een goede uitvalsbasis om het park te verkennen. Je vindt daar ook het afgelegen en elegante Gidleigh Park, een in 1928 gebouwd herenhuis in tudorstijl op meer dan 40 ha. Vanaf het terras hoor je alleen het ruisende water van de rivier de North Teign. Gidleigh Park is ook een van de beste eetgelegenheden van het land, met een ongekende wijnkelder; chef-kok Michael Caines staat er sinds 1994 aan het roer.

Vissers vereren het Arundell Arms, een oude herberg, net ten westen van Dartmoor in het dorp Lifton. Het is al meer dan een halve eeuw een voornaam

vishotel, aan de rivier de Tamar, een van de beste zalmrivieren van Engeland, waar ook wilde beek- en zeeforellen zitten. De ervaring wordt compleet door de uitstekende keuken en de mooie accommodatie.

Of ruil de rivier om voor de zee: ga ten zuiden van Dartmoor naar de kust en het Burgh Island Hotel, een romantisch art-decohotel dat doet denken aan de tijd van de jazz, gelegen op een privé-eiland bij de zuidkust van Devon (het dichtstbijzijnde dorp op het vasteland is Bigbury-on-Sea). Het neemt ook een speciale plek in de geschiedenis in: de hertog van Windsor en Wallis Simpson ontvluchten hier de aandacht van de wereld, Noël Coward dronk cocktails aan de bar en Agatha Christie (die in Devon werd geboren) schreef er *Tien kleine negertjes* tijdens een bezoek in het begin van de jaren 1930.

DARTMOOR: 384 km ten zuidwesten van Londen; www.dartmoor.co.uk. **GIDLEIGH PARK:** www.gidleigh.com. **ARUNDELL ARMS:** www.arundellarms.com. **BURGH ISLAND HOTEL:** www.burghisland.com. **BESTE TIJD:** april-september; mei voor de wilde bloemen; augustus voor de heide die paars kleurt.

Waar de heidevelden aan zee grenzen

EXMOOR

Devon en Somerset, Engeland

In een prachtig hoekje van de West Country, waar Somerset overgaat in Devon, ligt het indrukwekkende en romantische landschap van het Exmoor National Park. Op de hoge heuvels zonder bomen liggen de resten van nederzettingen uit de bronstijd, terwijl beken

en rivieren door steile valleien naar zee stromen – de bekendste is de met keien bezaaide Valley of Rocks.

Pál ten noorden van de Valley of Rocks komen de golvende heuvels plotseling uit bij de zee, bij het Kanaal van Bristol, met Wales aan de overzijde. Het landschap lijkt met een reusachtig mes uitgesneden, met loodrechte kliffen die oprijzen uit de golven. In een baai liggen de victoriaanse tweelingsteden Lynmouth en Lynton, verbonden door een eeuwenoude trein die de passagiers met kabels en waterkracht langs de steile klifwand vervoert. Vlak bij de haven ligt de Rising Sun, een 14e-eeuwse smokkeelaarsherberg met kromme balken, ongelijke vloeren en dikke muren. Percy Bysshe Shelley boekte er in 1812 de cottage met rieten dak voor zijn huwelijksreis met zijn eerste vrouw. Het is een gezellig huisje met een hemelbed, een prachtig uitzicht op het haventje

met zijn dobberende schuiten en ‘een klimaat zo mild’, schreef Shelley, ‘dat torenhoge mirte tegen ons stulpje aangroeit en er ‘s winters rozen bloeien in de tuin’. Een van de talloze voetpaden die hier beginnen voert je naar de uitgestrekte veenmoerassen van het aanpalende nationale park; het kustpad brengt je naar de steile wand van Countisbury Cliffs, met 360 m de hoogste van Engeland. Geniet van de zeebries met adembenemend uitzicht voordat je terugwandelt naar de prachtige Rising Sun, waar de vers gevangen zalm en kreeft in het restaurant extra lekker smaken dankzij het vriendelijke personeel en de gezellig brandende open haard.

EXMOOR: 320 km ten zuidwesten van Londen; www.visit-exmoor.co.uk. **THE RISING SUN HOTEL:** www.risingsunlynmouth.co.uk. **BESTE TIJD:** september-november, dan is de heide op haar mooist.

Een opvallend landelijk treffen in de Europese zomercultuur

GLYNDEBOURNE FESTIVAL

Lewes, East Sussex, Engeland

Voor de ware operaliefhebber is er geen charmanter decor denkbaar dan het befaamde Glyndebourne Festival, in de groene heuvels van de Sussex Downs. Het neusje van de zalm uit de Britse samenleving komt hier sinds 1934 bijeen, in een groot landhuis

waarvan het kleine maar charmante operahuis vervangen werd door een veel groter, moderner theater met uitstekende akoestiek. Het werd tot ieders genoegen in 1994 geopend (zelfs sceptische liefhebbers van het oude gebouw waarden het nieuwe) en het is iets gemakkelijker om aan kaartjes te komen. Serieuze operaliefhebbers weten dat zij hoge verwachtingen mogen koesteren van het innovatieve repertoire van het festival, dat voor elk wat wils biedt, uitgevoerd door internationale opera-artisten, bekend en minder bekend. Voor anderen is het het hoogtepunt van een sociaal seizoen: er is een rituele avondlijke picknick, op het door tuinen omgeven gazon dat zich uitstrekt

voor het sierlijke landhuis in neo-Elizabethaanse stijl, het woonhuis van de zoon van de oprichter van het festival. Terwijl de musicus hun instrumenten stemmen, grazen schapen en koeien op een steenworp afstand.

Het festival is te bereiken met de trein vanuit Londen, in een uur naar Lewes. Of beleef de Sussexdroom en boek in de vier eeuwen oude Gravetye Manor, geheel schuilgaand onder de klimop, het statigste herenhuis van Sussex, een van de beste van Engeland. Het staat vol comfortabel meubilair, te midden van beroemde tuinen, het heeft een van de beste chefs uit de streek in dienst (die voor de opera een vreselijk lekkere picknickmand inpakt) en een

wijnkaart die maar weinigen in het land kunnen evenaren. Gravetye is de perfecte tegenhanger in luxe van Glyndebourne.

GLYNDEBOURNE FESTIVAL: 2 km ten oosten van Lewes, 88 km ten zuiden van Londen; www.glyndebourne.com. Van midden mei tot augustus.

Reserveren begint in maart. Voor mei en augustus is het makkelijkst aan kaartjes te komen. **GRAVETYE MANOR:** in East Grinstead, 32 km ten noordwesten van Glyndebourne in West Sussex, 48 km ten zuidwesten van Londen; www.gravetyemanor.co.uk. **BESTE TIJD:** mei-september.

Een tijdsloos schilderij van het Engelse platteland

DE COTSWOLDS

Gloucestershire en Worcestershire, Engeland

Of je dit deel van het land nu per auto of te voet bezoekt, je beleeft de kern van landelijk Engeland. Wol, ooit de grootste industrie van het land, was hier de voornaamste handel in de middeleeuwen. Vrijwel elke welvarende stad in de streek had een Sheep Street

en een indrukwekkende kerk of kathedraal, gebouwd met de winst van de industrie. De meeste dorpen, opgetrokken in de plaatselijke honingkleurige kalksteen (en daardoor een zeldzaam esthetisch geheel vormend), hebben hun karakter weten te behouden, ondanks het feit dat ze schaamteloos aan het toerisme zijn overgeleverd.

Het schattige Chipping Campden heeft een hoofdstraat als een plaatje en de beroemde 5 ha Hidcote Gardens (waar het eerst werd gepioneerd met het idee van een tuin als een reeks 'vertrekken'). De victoriaanse grondlegger van de Arts-and-Craftbeweging, William Morris, noemde Bibury het prachtigste dorp van Engeland. Liefhebbers van antiek gaan linea recta naar het schilderachtige Stow-on-the-Wold om de herderlijke schoonheid en het heerlijk grasduinen. Cheltenham pronkt met haar Promenade, Burford met haar sfeervolle 15e-eeuwse herberg (thans bar) The Lamb, die al heel lang met haar charmes pronkt aan – waar anders? – Sheep Street. De nabij stromende Windrush is fantastisch voor middagwandelingen. Broadway is terecht populair, met een architectonisch hoogtepunt in High Street, vol met interessante antiekwinkels. Broadway is ook de stad van een van de oudste Engelse hotels, het beroemde Lygon Arms. Hier worden reizigers al ontvangen sinds 1532 en het is nu een toeristische trekpleister, maar als de laatste bus de stad heeft verlaten, is het goed toeven in dit gastvrije hotel, waar ooit koning Karel I en Oliver Cromwell logeerden.

Niet ver van het rumoer van Broadway, maar toch zo duidelijk verschillend, is het Buckland Manor Hotel, een huis in Elizabethaanse stijl, ontstaan rond een middeleeuwse kerk en voltooid in de 19e eeuw. Opgetrokken uit de plaatselijk gewonnen goudkleurige steen, met verscheidene puntgevels en opvallend door ramen met middenstijlen, is het huis prachtig gemeubileerd met uitgelezen antiek en altijd verse bloemen. Buckland is opvallend informeel en geeft ons een glimp van een verdwijnende leefstijl, van landadel, geboren in een landhuis, levend in een oase van 5 ha mooie tuin. Een deel van de gebouwen omvat een 13e-eeuws kerkje waarvan het klockelui af en toe te horen is. Grazende Schotse hooglanders en Jacobschappen zijn te zien vanuit de grote ramen van de kamers op de verdieping. Er wordt heel elegant een fantastisch avondeten opgediend, met zilveren cloches en kaarslicht. Hiervandaan is het een kleine 5 km naar Broadway Tower, het hoogste punt in de buurt en een favoriete picknickplek, waar men naar verluist op een heldere dag maar liefst twaalf graafschappen kan zien liggen.

Torentjes en waterspuwers sieren Broadway Tower.

COTSWOLDS: ten westen van Londen, strekken zich 160 km uit ten noorden van Bath tot Chipping Campden. **LYGON ARMS:** www.thelygonarms.co.uk. **BUCKLAND MANOR:** 3 km ten zuiden van Broadway; www.bucklandmanor.com. Het restaurant is dagelijks geopend voor lunch en diner. **BESTE TIJD:** mei-oktober, met talloze markten. Het Cheltenham Gold Cup Horseracing Festival is altijd in maart.

Koninginnen van de open zee

DE QM2 EN DE QE2 VAN CUNARD

Southampton, Hampshire, Engeland

In 1840 sloot Samuel Cunard het eerste contract om post per stoomboot tussen Engeland en Noord-Amerika te vervoeren en tot vandaag de dag behoort de lijn die zijn naam draagt tot de meest geziene ter wereld. Het vlaggenschip is de *Queen Elizabeth 2*, eind jaren 1960

te water gelaten, het laatste grote oceaanschip gebouwd voor de ruige noordelijke Atlantische Oceaan en ruim 30 jaar het enige schip dat op die route een lijndienst voer. Het schip, uitgerust voor 1791 passagiers, is een schatkamer, een anachronisme van luxe, kracht en snelheid in een tijd van veel prozaïscher cruiseschepen en biedt een nostalgische zesdaagse oversteek, met chique bediening, een verblijf in het kuuroord of de bibliotheek en veel staren over de eindeloze zee.

In 2003 voer de *QE2* haar laatste trans-Atlantische seizoen, om op de lijn vervangen te worden door de jongere spruit, de *Queen Mary 2*. De *QM2* is het breedste, langste en hoogste passagiersschip ooit – ruim tweemaal zo groot als de *QE2* en ruim driemaal zo groot als de legendarische *Titanic* – en is ook het eerste echte oceaanschip dat sinds ruim drie decennia gebouwd is. De sfeer aan boord is meer die

van yuppen dan *fin de siècle*, met een planetarium aan boord, een kuuroord in handen van de Canyon Ranch en een restaurant dat geleid wordt door chef-restaurateur Todd English.

Verwacht een grote dosis gulden stoomtijsdsfeer vermengd met moderniteit, waaronder een lounge die de Londense Kew Gardens moet nabootsen, met houten dekstoelen en dikke dekens, en een van de originele scheepshoorns van de *Queen Mary*, hoorbaar tot 15 km in de omtrek. Je kunt de toekomst letterlijk horen aankomen.

SOUTHAMPTON: de boten vertrekken o.a. vanuit Southampton, 2 uur rijden ten zuidwesten van Londen; www.cunard.com. **BESTE TIJD:** trans-Atlantische overtochten worden gemaakt van april tot december. De *QM2* maakte haar eerste vaart in april 2004 en de *QE2* ging op andere routes varen, van de Antillen tot de Oostzee.

Middeleeuws wonder dat nog altijd verbaast

WINCHESTER CATHEDRAL

Winchester, Hampshire, Engeland

In 1089 werd een begin gemaakt met de werkzaamheden aan de kathedraal van Winchester, die de langste middeleeuwse kerk zou worden (160 m): beroemd om het torenhoge twaalfdelige gewelf en een van Engeland's grootste kathedralen, van binnen even lieflijk

als van buiten. Zij vormt het bewijs van het belang van de stad in de middeleeuwen, als marktplaats en hoofdstad van het Angelsaksische koninkrijk Wessex. Winchester was een belangrijk religieus en commercieel centrum. De kathedraal werd gebouwd uit quarzsteen, afkomstig van het naburige eiland Wight, op de resten van een Saksische kerk.

Literatuurlijefhebbers komen hier een pelgrimstocht maken naar het graf van Jane Austen (1775-1817) en combineren dat uitstapje met een bezoek aan Chawton Cottage, haar aangename landhuisje, 25 km ten westen van de stad, waar een aantal van

In de kathedraal zijn originele middeleeuwse tegels en muurschilderingen te vinden.

haar grootste werken werden geschreven. Veel van de sfeer en de geest van die tijd, vereeuwigd in haar zes grote romans, waaronder *Sense and Sensibility* en *Emma*, is in het heuvelige binnenland van Hampshire nog steeds voelbaar. Deze landelijke streek staat bol van de literaire inspiratie, later ontgonnen door een

andere grootheid, Thomas Hardy (1840-1928), afkomstig uit het naburige Dorset (in zijn werken krijgt dat de historische naam Wessex terug), een van Englands kleinste en cultureel rijkste graafschappen.

WINCHESTER: 116 km ten zuidwesten van Londen; www.winchester.gov.uk.

Een landhuis voor de koninklijke familie

OSBORNE HOUSE

Isle of Wight, Engeland

Charles Dickens voelde zich aangetrokken tot de zandstranden en de indrukwekkende kliffen van dit eiland aan de zuidkust van Engeland. Vandaag is de grootste bezienswaardigheid er het Osborne House, het geliefde huis van koningin Victoria en

prins Albert, waar zij hun gelukkigste uren beleefden. Het werd op Victoria's kosten als toevluchtsoord in 1845 gebouwd en hier lukte het de familie de koninklijke verantwoordelijkheden even af te leggen, te genieten van lange wandelingen en informele familiediners, bereid door de negen kinderen van het echtpaar. Victoria, treurend om het vroege verlies van haar echtgenoot Albert in 1865, eiste dat alles precies zo zou blijven als in zijn laatste dagen. Tegenwoordig is elk hoekje van het huis doortrokken van hun geest en geeft daardoor een uniek kijkje op het koninklijk familieleven, van gekoesterde familiesouvenirs tot de slaapkamer waarin de koningin op 22 januari 1901 de geest gaf.

Het eiland is een favoriete zomerbestemming van de Britten en onder anderen voelde Alfred Lord Tennyson zich ertoe aangetrokken. De Tennyson Down aan de kust bood de dichter en hen die zijn stappen nagaan, een prachtig uitzicht op de Needles, drie rotspunten voor de kust, geteisterd door de golven

van Het Kanaal. De Down maakt deel uit van het Coastal Path van 100 km, dat rond het diamantvormige eiland loopt.

Vergeet niet het hoogtepunt van het binnenland: het 11e-eeuwse Carisbrooke Castle. De toren van dit best bewaarde Normandische kasteel biedt een spectaculair uitzicht. Een wat minder enthousiast bezoeker, Karel I, werd hier door Oliver Cromwell in 1647 gegijzeld alvorens te worden terechtgesteld: zijn ontsnapping mislukte toen hij tussen de tralies vast kwam te zitten.

ISLE OF WIGHT: ligt 145 km ten zuidwesten van Londen, voor de kust van Hampshire. Het hele jaar varen veerboten en catamarans voor alleen passagiers van en naar Southampton, Portsmouth en Lymington. **OSBORNE HOUSE:** 1,6 km ten zuidoosten van East Cowes; www.english-heritage.org.uk. Geopend van april tot oktober. **BESTE TIJD:** Cowes Week, het bekende jachtfestival van het eiland, vindt plaats begin augustus.

De anglicaanse moederkerk

CANTERBURY CATHEDRAL

Canterbury, Kent, Engeland

De huidige kathedraal van Canterbury, in 1174 grotendeels herbouwd nadat een eerder gebouw door brand was verwoest, was ooit de belangrijkste pelgrimsplaats in Engeland en Noord-Europa. In 1170 vond een van de belangrijkste gebeurtenissen in de Britse

geschiedenis hier plaats: aartsbisschop Thomas Becket werd in het noordwestelijk transept van de kathedraal

op wrede wijze door vier ridders van Hendrik II vermoord. Drie jaar later werd hij heilig verklaard, waarop

een boetvaardige Hendrik II de kathedraal bestemde tot het middelpunt van het Engelse christendom.

De kathedraal staat bekend om haar prachtige 12e- en 13e-eeuwse gebrandschilderde ramen. Een groot deel van Canterbury werd verwoest bij een luchtaanval in 1942, maar de plaatselijke bevolking had de ramen al verwijderd om ze heel te houden (de vervangende ramen werden vernietigd, maar de kathedraal zelf kwam er ongeschonden uit). De oorspronkelijke ramen zijn weer teruggeplaatst. De belangrijkste daarvan zijn het grote westraam, de bijbelramen en de wonderramen.

Canterbury ligt aan de weg van Londen naar Dover en was in de Romeinse tijd al een belangrijke stad. Ze werd nog belangrijker toen Augustinus in 597 door paus Gregorius de Grote hierheen werd gestuurd om de heidense Angelsaksen te bekeren en was al gauw zetel van de primate van de anglicaanse kerk, met Augustinus als eerste aartsbisschop. De grote Engelse dichter Geoffrey Chaucer (1335-1400) schreef de *Canterbury Tales*, over een groep pelgrims die in 1387 van Londen op weg is naar het graf van de heilige Thomas Becket, waardoor de stad en de kathedraal verder onsterfelijk werden.

CANTERBURY CATHEDRAL: 90 km ten zuidoosten van Londen; www.canterbury-cathedral.org.

Gebrandschilderde ramen met afbeeldingen van bijbelse figuren.

Een prachtige steenklomp uit de middeleeuwen

LEEDS CASTLE

Maidstone, Kent, Engeland

Als een nimf verrijst het kasteel van Leeds uit het omringende water, terwijl de goudgele torens zich met hun tinnen erin weerspiegelen. Lord Conway noemde het ooit het mooiste kasteel ter wereld. Het is zowel van historisch belang als heel

opvallend. Het biedt een reis door de tijd, beginnend bij de eerste delen die in de 12e eeuw werden gebouwd (waarbij een 9e-eeuws houten gebouw werd vervangen) tot de recente aankoop door een stichting in 1975.

Het werd bekend als koninklijk verblijf, zoals als Balmoral nu, en dat begon al in 1278 toen Eduard I het ten geschenke kreeg van een rijke hoveling die zijn gunsten zocht. Uiteindelijk kwam het in handen van Hendrik VIII, die hier graag verbleef en die veel geld en mankracht investeerde in uitbreiding en herinrichting, zodat het meer op een koninklijk paleis zou lijken en minder op een militaire veste. Jarenlang deed het als bruidsschat dienst: zes koninginnen rekenden het tot hun favoriete residentie. De opvallende slotgracht, in de

vorm van een meer, is als waterverdedigingswerk uniek in Engeland.

Een gedeelte van het 250 ha grote park is ingericht als tuin en omvat een volière die in 1988 werd geopend, een van de beste in het land. Dan is daar het curieuze halsbandenmuseum (honden waren ooit erg belangrijk voor het bewaken van het terrein): het klinkt vreemd, maar dit vormt uiteindelijk voor de meeste bezoekers een hoogtepunt. Enkele halsbanden zijn ware kunstwerken en er zijn er bij van vier eeuwen oud.

LEEDS CASTLE: 64 km ten zuidoosten van Londen (niet te verwarren met de stad Leeds in het noorden); www.leeds-castle.com. **BESTE TIJD:** openluchtconcerten worden eind juni/begin juli gehouden; april-juni voor de tuinen; Food and Wine Festival in mei.

Een paradijs even buiten Londen

DE TUIN VAN SISSINGHURST CASTLE

Sissinghurst, Kent, Engeland

Het vruchtbare Kent, ‘de tuin van Engeland’, verdient deze koosnaam – in mei bieden zijn bloeiende appelboomgaarden een onvergetelijke aanblik. De beroemdste tuin, en een van de populairste (in een land dat bol staat van de tuinen is de concurrentie

fel), is Sissinghurst, aangelegd door Vita Sackville-West en Harold Nicolson, haar echtgenoot en diplomaat. Sackville-West – schrijfster uit de Bloomsbury-groep, journaliste en beroemde excentriekeling – was ook nog een geïnspireerd tuinierster. Zij ontwierp deze spectaculaire tuinen in de jaren 1930, rond het grote buitenhuis in Elizabethaanse stijl, waar zij en Nicolson woonden (tegelijkertijd werd zij tuincolumniste voor de *Observer*). Zij ontwierp een aantal tuinen binnen de tuin, elk gewijd aan een bepaald thema, een bepaalde plantenfamilie of een bepaalde kleur.

Het beroemdst en overal ter wereld geïmiteerd is haar witte tuin, die op zijn mooist is in juni. Juni en juli zijn hoogtepunten in de rozentuin, waarvan de oude bourbonrozen, de centifolia’s en de mosrozen wereldfaam genieten. De kruidentuin staat de hele zomer vol met het gebruikelijke en het exotische, terwijl de Cottage Garden volstaat met duizenden bollen en het mooist is in de herfst. Ondanks dagelijkse bezoekers

De Elizabethaanse toren van Sissinghurst rijst boven de flora uit.

die gebruikmaken van het feit dat Sissinghurst niet ver van Londen is, zijn de tuinen nog steeds een oase van rust en schoonheid.

SISSINGHURST: 85 km ten zuidoosten van Londen; www.nationaltrust.org.uk/places/sissinghurst. Geopend van vrijdag t/m dinsdag van eind maart tot midden oktober.

Lekker wandelen en heerlijk eten

HET LAKE DISTRICT

Lancashire en Cumbria, Engeland

William Wordsworth omschreef het Engelse Lake District als ‘de lieflijkste plek die de mens ooit heeft gezien’. Het is dan ook te begrijpen dat de Engelsen dit gebied in het noordwesten bijna vereren. Het is een van de mooiste delen van het land,

tegelijk landelijk en wild, getooid met ruim vijftien grote meren, tientallen kleinere, en kuddes grazende schapen daartussen. Het Lake District vormt het grootste van de elf beschermde natuurparken in Engeland en Wales en beslaat zo’n 2000 km² met een grote verscheidenheid aan natuurschoon. Het grootste deel ervan is particulier bezit, de rest is van de National Trust. Natuurliefhebbers komen steeds weer

terug om de 2800 km wandelpaden te verkennen. De streek, vereeuwigd op het doek en in de literatuur, is de geboorteplek en het ultieme landschap van de Engelse romantiek. De beroemde dichter Wordsworth (1770-1850) woonde in Dove Cottage in Grasmere met zijn zus (die vond dat Grasmere ‘het hart naar huis roept, naar de rust’) en ligt begraven op het kerkhof van de dorpskerk.

Wordsworth was net zo gecharmeerd door het nabijgelegen Ullswater, dat hij beschrijft als ‘wellicht (...) de mooiste mengeling van schoonheid en grootsheid die enig meer kan bieden’. Aan de oevers van het Ullswater zag hij zijn beroemde ‘scharen gulden narcissen’. In de zomer pendelt een victoriaanse stoomboot over de 15 km lengte van het meer, het op een na grootste van het district – de beste manier om de omgeving, die de grote romantici zo inspireerde, op zich te laten inwerken. Als het zomers toerisme zijn hoogtepunt bereikt en het allemaal te veel wordt, dan kun je je terugtrekken in het eerste landhuis van Relais & Chateaux in Engeland, Sharrow Bay, aan de betrekkelijk geïsoleerde zuidoever van het Ullswater. Het is legendarisch om het buitengewone uitzicht op het meer. De thee is er luxueus, het diner bekend om zijn zes gangen (toetjes zijn hier een grote traditie). Het 19e-eeuwse Sharrow Bay Country House Hotel staat ook bekend om de oprechte gastvrijheid.

Windermere is een lang en smal meer.

Het andere bekende luxe hotel-restaurant in het district is Miller Howe (in het plaatselijke dialect betekent dat ‘Millers heuvel’). Voormalige eigendom van de beroemde chef John Tovey, kan dit kleine hotel in laat-19e-eeuwse stijl bogen op een magische omgeving, met uitzicht over Windermere tot de Langdale Pikes, dat wedijvert om aandacht met het zeer gevierde

vijfgangenmenu van het restaurant. De experimentele Britse keuken, nu bereid door Tovey’s opvolgster en protegee Susan Elliott, wordt opgediend in een flamboyante, theatrale stijl. Het begint met gedempt licht en een verwachtingsvolle stemming. De bediening is vriendelijk, de sfeer die van een gezellig feestje. Er wordt ook zeer hoog opgegeven over de prachtige wijnkaart en de verrukkelijke desserts.

Een wandeltocht naar Orrest Head (de enige manier om het schandelijk overvloedige ‘Lakeland Platter’-ontbijt van Miller Howe weg te werken) biedt een van de mooiste panorama’s van de streek. Een hoogtepunt voor het onvergetelijke kiekje is Scafell Pike, met zijn 979 m de hoogste top van Engeland.

LAKE DISTRICT: begint in het noorden van Lancashire, maar ligt grotendeels in Cumbria, 451 km ten noordwesten van Londen. Het meet 50 km in doorsnee, met Grasmere in het midden. **SHARROW BAY COUNTRY HOUSE HOTEL:** 3 km buiten Pooley Ridge, 11 km ten westen van Penrith; www.sharrowbay.co.uk. April-juni en september-oktober zijn de beste tijden. De narcissen van Wordsworth bloeien nog steeds elke lente. Veel plaatselijke evenementen en jaarmarkten van juni tot begin september. **MILLER HOWE:** www.millerhowe.com. Het restaurant is dagelijks geopend voor lunch en diner. **BESTE TIJD:** voor- en najaar voor de mooiste bloemen (het district is het meest regenachtige van heel Engeland).

‘Londen is de belichaming van onze tijd en het Rome van vandaag.’
– Ralph Waldo Emerson

LONDEN

Engeland

Londen claimt de hoofdstad te zijn van het 21e-eeuwse Europa en de meeste mensen zullen het daarmee eens zijn; soms lijkt het of alle belangrijke dingen op het gebied van kunst, muziek en mode hier plaatsvinden. Maar het huidige Londen is niet alleen een

mekka voor alles wat modern is: het is nog steeds een stad van pompeuze ijdelheid en praal, waar geschiedenis en traditie niet alleen gekoesterd worden maar ook geïntegreerd zijn in het dagelijkse leven.

DE BELANGRIJKSTE BEZIENSWAARDIGHEDEN

BRITISH MUSEUM – Je zou een week nodig hebben om de 4 km aan zalen af te werken, maar heb je die

niet, probeer dan in ieder geval de Elgin Marbles (die ooit het Parthenon in Athene sierden), de Steen van Rosetta, de Egyptische mummies, de samoeraiwapenrusting en de Portlandvaas te zien. Of volg een van de gratis eyeOpener-tours, die focussen op verschillende onderdelen van de collectie; www.britishmuseum.org.

BUCKINGHAM PALACE – Officiële residentie van de koningin. Als zij in augustus en september weg is, is een deel van dit historische monument met 775 kamers (waaronder de troonzaal, de schilderijengalerij en de

prachtige trap) geopend voor het publiek. Het wisselen van de wacht vindt, afhankelijk van de tijd van het jaar, dagelijks of om de dag plaats om 11.30 uur; www.royalcollection.org.uk.

De Koninklijke Garde van Buckingham Palace, in rood uniform en met berenmuts, is verantwoordelijk voor de veiligheid van het Britse staatshoofd.

HAMPTON COURT – Dit was twee eeuwen een koninklijk paleis; Hendrik VIII woonde hier met vijf van zijn zes vrouwen. Eind 17e eeuw bouwde Christopher Wren het paleis uit, met als resultaat een prachtige mix van tudorstijl en Engelse barok. Het paleis ligt te midden van 250 ha aan tuinen en een eeuwenoude doolhof van hoge hagen; www.hrp.org.uk.

HYDE PARK EN KENSINGTON GARDENS – Hyde Park is met 140 ha het grootste park van Londen en het was Hendrik VIII's favoriete plek om te jagen. Er vinden openluchtconcerten en koninklijke evenementen plaats en in de zomer gaan mensen er zonnebaden en picknicken. De Serpentine, een L-vormig meer, vormt de grens met de prachtig aangelegde Kensington Gardens, met de Princess Diana Memorial Fountain en Kensington Palace; www.royalparcs.org.uk.

LONDON EYE – De London Eye, het grootste reuzenrad ter wereld, is het nieuwste en meest zichtbare oriëntatiepunt van Londen. Op een heldere dag kun je wel 40 km ver kijken. Neem plaats in een van de 32 glazen cabines om in een half uur één keer rond te gaan; www.londoneye.com.

NATIONAL GALLERY – De National Gallery heeft een van de grootste en mooiste kunstcollecties ter wereld, met meer dan 2000 werken uit elke grote Europese school van de 13e tot het begin van de 20e eeuw. Het museum is centraal gelegen en de toegang is gratis, waardoor het er erg druk kan zijn; ga 's morgens op een doordeweekse dag of op vrijdagavond; www.nationalgallery.org.uk.

ST. PAUL'S CATHEDRAL – Het 17e-eeuwse meesterwerk van Christopher Wren (die in de crypte begraven ligt) staat midden in het

Prins Charles en lady Diana Spencer trouwen in 1981 in St. Paul's Cathedral.

financiële hart van de stad, de City. Rondom de grote koepel (die een prachtig uitzicht van 360° over Londen biedt) vind je de Whispering Gallery – pas op wat je zegt; www.stpauls.co.uk.

TATE MODERN EN TATE BRITAIN – Het Tate Modern, het grootste museum voor moderne kunst in Londen, herbergt kunst van 1900 tot nu in een omgebouwde elektriciteitscentrale. Het Tate Britain herbergt Britse klassieken vanaf de 16e eeuw; www.tate.org.uk.

TOWER OF LONDON – Dit kasteel met diverse torens is in de 11e eeuw gebouwd door Willem de Veroveraar. Het herbergt de kroonjuwelen (waaronder een 530-karaats diamant, de Ster van Afrika, en de kroon van koningin Victoria, bezet met zo'n 3000 juwelen), de macabere Scaffold Site (waar Anna Boleyn onthoofd werd) en vele andere tentoonstellingen onder het toezend oog van de bewakers, de Beefeaters; www.hrp.org.uk.

VICTORIA AND ALBERT MUSEUM – Het grootste museum van decoratieve kunst ter wereld, met werken uit alle perioden en alle windstreken. Hier is de grootste collectie Italiaans beeldhouwwerk te vinden buiten Italië; www.vam.ac.uk.

WESTMINSTER ABBEY – In deze Engelse gotische kathedraal hebben sinds 1066 bijna alle Britse koninginnen plaatsgevonden. De Hendrik VII-kerk uit 1509 is een van de mooiste van Europa. De Poets' Corner bevat monumenten voor en/of graven van Chaucer, Tennyson, Browning en Dickens. Bezoek eens een dienst, in het bijzonder de avonddienst om 17 uur op werkdagen en 15 uur in het weekend; www.westminster-abbey.org.

O O K V E R P L I C H T

AVONDJE THEATER – In het WEST END (www.londontheatre.co.uk) vormen ruim 50 theaters een van de beste en meest gevarieerde uitgaansmogelijkheden ter wereld. **SHAKESPEARE'S GLOBE THEATRE** (www.shakespeares-globe.org) is een getrouwe kopie van het oorspronkelijke theater uit 1599, compleet met rieten dak en voorstellingen zoals die werden gegeven ten tijde van Shakespeare. De **ROYAL SHAKESPEARE COMPANY** (www.rsc.org.uk) uit Stratford-upon-Avon treedt ook op in diverse theaters in Londen. In drie moderne gehoorzalen die samen het **NATIONAL THEATRE** (www.nationaltheatre.org.uk) vormen, worden hedendaagse theatervoorstellingen gegeven.

AVONDJE MUZIEK – In de kerk **ST. MARTIN-IN-THE-FIELDS** (www.stmartin-in-the-fields.org) vinden regelmatig klassieke concerten, jazzsessies en

avonddiensten plaats in een elegant 18e-eeuws decor. Van medio juli tot medio september herbergt de mooie ROYAL ALBERT HALL (www.royalalberthall.com) de Proms, de promenadecconcerten, met orkesten uit de hele wereld; de slotavond, The Last Night of the Proms, is het hoogtepunt. WIGMORE HALL (www.wigmore-hall.org.uk) wordt geprezen om zijn bijna perfecte akoestiek, art-nouveau-interieur en grote variëteit aan concerten en recitals

GROTE EVENEMENTEN – Op een zaterdag begin juni is TROOPING THE COLOUR (www.trooping-the-colour.co.uk) de officiële viering van de verjaardag van de koningin, waarbij de hele cavalerie en al het personeel van de koningin Buckingham Palace verlaat. Voor nog meer traditie moet je naar de ROYAL ASCOT RACES (www.ascotco.uk), die in juni

in Berkshire worden gehouden, even beroemd om de geraffineerde dameshoeften en de pakjes die de leden van de koninklijke familie dragen als om de races zelf (30 in 5 dagen). WIMBLEDON (eind juni, begin juli; www.wimbledon.com) is een van de meest prestigieuze tenniswedstrijden ter wereld. En in een land dat gek is op tuinieren is de CHELSEA FLOWER SHOW (www.rhs.org.uk), een grote vierdaagse bloemententoonstelling in mei, het hoogtepunt van het seizoen.

BRITISH LIBRARY – Bezoek de John Ritblat Gallery voor de originele Magna Carta, *Beowulf*, Shakespeare's First Folio en songteksten van de Beatles op de achterkant van een Lufthansa-velop. Of luister naar James Joyce die voorleest uit *Ulysses* of Thomas Edison die voor het eerst geluid opneemt; www.bl.uk.

KEW GARDENS – De 150 ha al dan niet overdekte Royal Botanic Gardens herbergen naar schatting 38.000 plantensoorten, waaronder de grootste orchideëncollectie ter wereld. Kew Palace heeft zijn deuren geopend na een bijna 10 jaar durende renovatie; www.rbkgew.org.uk.

NATIONAL PORTRAIT GALLERY – Dit is het eerste museum ter wereld gewijd aan 'portretten van beroemde Britse mannen en vrouwen', van Hans Holbein de Jonge (portret van Hendrik VIII) tot Andy Warhol (zeefdruk van Mick Jagger en de koningin); www.npg.org.uk.

REGENT'S PARK – Het meest klassieke van alle Londense parken, met prachtige bloementuinen, honderden ligstoelen die uitnodigen tot zonnebaden en in de zomer openluchtvoorstellingen van werken van Shakespeare; www.royalparks.org.uk.

SHOPPEN – FORTNUM & MASON (www.fortnum-andmason.com) is de meest luxe kruidenier ter wereld. FLORIS (www.florislondon.com) is de meest

vooraanstaande parfumeur van Londen en verkoopt al toiletartikelen sinds 1730. TURNBULL AND ASSER (www.turnbullandasser.com) is hét adres voor maathemden terwijl LIBERTY (www.liberty.co.uk) zijn beroemde bedrukte stoffen verkoopt in een uniek art-nouveau-decor. HARRODS (www.harrods.com) is zowel een culturele ervaring als een bevrediging van kooplust, en is de koning van de warenhuizen. De Food Halls verkopen 'alles voor iedereen' en voor een *afternoon tea* ga je naar het Georgian Restaurant op de derde verdieping. Of probeer het Fifth Floor Café van HARVEY NICHOLS (www.harveynichols.com), het meest midieuze warenhuis van Londen en ook een goede plek om bij te komen.

Harrods is het grootste warenhuis van het land.

NAAR DE MARKT – PORTOBELLO MARKET (www.portobelloroad.co.uk), in Notting Hill, is de moeder van alle

Londense markten. In duizenden kramen wordt alles te koop aangeboden, van antiek en verzamelobjecten tot merkkleding; vrijdag tot zondag zijn de drukste dagen. Op CAMDEN MARKET (www.camdenlock.net) is van alles en nog wat te koop, van rommel tot kwaliteit. Ten zuiden van de Tower vind je BERMONDSEY MARKET (www.bermondseysquare.co.uk/antiques.html), een echte vlooiemarkt, die al heel vroeg door opkopers wordt afgeschuimd. Ten zuiden van de London Bridge vind je BOROUGH MARKET (www.boroughmarket.org.uk), de beste markt voor etenswaren in de stad.

SIR JOHN SOANE'S MUSEUM – Orginelen van Hogart en tekeningen van Piranesi hangen in dit charmant chaotische huis van de eminente vroeg-19e-eeuwse architect, waar de tijd stilstaat. Op elke eerste dinsdag van de maand wordt het interieur verlicht met kaarsen; www.soane.org.

THE WALLACE COLLECTION – Deze collectie werd in 1897 aan het land geschonken door de weduwe Wallace en hangt tentoon in het huis van de stichtster. Je vindt er werken van Titiaan, Rubens, Velázquez en Gainsborough, en de grootste verzameling Engelse wapenrusting in het land; www.wallacecollection.org.

OVERNACHTEN

ASTER HOUSE – Deze prachtige bed & breakfast midden in South Kensington is een topper vanwege de comfortabele accommodatie, het warme welkom en de heerlijke tuin. Met ontbijtbuffet in de zonnige serre; www.asterhouse.com.

BLAKES – De maatstaf van alle chique hotels. Gedurfd kleurencombinaties, stijlvol decor, luxe sfeer met veel privacy, een exclusieve clientèle en een eersteklasbediening; www.blakeshotels.com.

CHARLOTTE STREET HOTEL – Londens eerste en nog steeds favoriete boetiekhotel combineert het beste van hedendaagse Engelse stijl, faciliteiten en extra's. Door de locatie ten noorden van Oxford St. in Fitzrovia kom je in de populaire bar van het hotel, Oscar, veel media- en modemensen tegen; www.charlottestreet-hotel.com.

CLARIDGE'S – Een bastion van traditie en toch niet stijf. Het hoort zo bij de oude gevestigde orde dat het als een soort annex van Buckingham Palace dienstdoet, waardoor dus ook alle bezoekende staatshoofden er overnachten. Kom 's middags thee of port drinken in de Reading Room of ga eten in Gordon Ramsay restaurant; www.claridges.co.uk.

CONNAUGHT – Met 90 luxe ingerichte kamers en suites is dit een 'baby grand' hotel wat grootte betreft; aan het hoofd van het restaurant staat H  l  ne Darroze. Een verblijf of diner hier doet nauwelijks onder voor een verblijf op Buckingham Palace; www.theconnaught.co.uk.

PORTOBELLO HOTEL – Dit hotel in Notting Hill is al jaren favoriet bij beroemdheden en heeft een bijzondere en excentrieke stijl, net als alles wat de naburige Portobello Market te bieden heeft. Een pluspunt is de populaire bar die tot in de late uurtjes open is; www.portobello-hotel.co.uk.

E T E N E N D R I N K E N

AFTERNOON TEA – Nergens wordt het meest heilige dagelijkse ritueel van Groot-Brittannië met meer eerbied of flair uitgevoerd dan in de Palm Court van het **RITZ HOTEL** (www.theritzlondon.com), met kleine sandwiches, versgebakken scones met zelfgemaakte jam en dikke roos en allerlei soorten cake en gebak. Minder formeel is het in de Palm Court van het **LANGHAM HOTEL** (<http://london.langhamhotels.co.uk>), waar de traditie ontstaan zou zijn. Een goedkopere optie is een kopje thee met alles erop en eraan bij de **ORANGERY** (www.hrp.org.uk), een 18e-eeuwse orangerie bij Kensington Palace.

BIBENDUM – Een eclectisch, modern en altijd inventief menu, geserveerd in een meesterwerk van art deco. De aparte, kleine maar zeer populaire oesterbar is op de begane grond; www.bibendum.co.uk.

GALES – In dit buurtcafe, nu een stuk chiquer dan toen het aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog geopend werd, vind je nog steeds de beste fish-and-chips. Op het menu staan ook andere gerechten, zoals vispasteitjes en zelfs biefstuk; www.gales.com.

GORDON RAMSAY – Ramsays beroemde restaurant serveert de 'moderne Europese' keuken. De gerechten zijn vernieuwend en complex, in de trant van zeebaarsfilet in basilicumblad, gestoomd met krieltjes, knolselderiepuree, babypaksoi, crème fraîche en

kaviaarsaus. (Er is nog een vestiging in het Claridge's Hotel.) www.gordonramsay.com.

THE IVY – Een van de moeilijkste restaurants om te reserveren, met een prachtig decor uit de jaren 1930, veel energie, interessante clientèle en altijd verrukkelijk (zij het voorspelbaar) eten – van de opnieuw uitgevonden fish-and-chips tot de viskoekjes van zalm waar The Ivy bekend om staat; www.theivy.co.uk.

OXO TOWER RESTAURANT – Adembenemd uitzicht op St. Paul's Cathedral en de verlichte Theems vormen hier de ware attractie, hoewel de moderne Europese en fusie-keuken goede recensies krijgt. De nabijgelegen brasserie serveert vergelijkbare gerechten, maar dan minder duur; www.harveynichols.com.

PUBS – In Londen wemelt het van de 'public houses' waar het welkom – en de ale – altijd warm is. De enige nog bestaande stadsherberg met veranda uit de 17e eeuw, de **GEORGE INN**, is een pub vol sfeer waar je ook kunt eten. In de **GRENADEER**, ooit de eetzaal van de Grenadier Guards van de Duke of Wellington, drink je een sterke bloody mary; het is er altijd druk en gezellig; de 'beef Wellington' is favoriet. De **RED LION**, gebouwd in 1821 en verbouwd in de jaren 1870, is de ultieme victoriaanse pub – klein, intiem en gewijd aan de kunst van het drinken.

THE RIVER CAFÉ – Geliefd vanwege het eenvoudige maar chique Italiaanse menu en de mogelijkheid om bij mooi weer buiten te eten, aan de Theems. Het River Café, bekend om zijn legendarische kookboek en een generatie van invloedrijke chef-koks, is populair vanwege zijn kenmerkende gerechten zoals paddestoelenrisotto; www.rivercafe.co.uk.

RULES – Londens oudste restaurant, in 1798 als oesterbar begonnen. Oesters zijn nog steeds de specialiteit van het huis (naast wild), in een omgeving die erg aan eind 18e eeuw doet denken; www.rules.co.uk.

D A G T O C H T J E S

OXFORD Hoewel de stad Oxford dateert uit de 12e eeuw, is de universiteit – bestaande uit 38 colleges – de grote trekpleister waaraan de stad haar identiteit en karakter ontleent sinds deze in 1263 haar deuren opende. De gebouwen zijn een soort handboek van de Engelse architectuur, waardoor Oxford voor het oog zo'n fascinerende stad is waarin het goed wandelen is. Bezoek de studentenkroegen vol historie (om te beginnen de bekende 13e-eeuwse Bear Inn) of neem een kijkje in het Ashmolean Museum, een schatkist van schone kunsten en antiquiteiten, al sinds 1683. Pal in het centrum van de stad staat het Old Parsonage Hotel, maar de sfeer is die van een dorpsherberg. Buiten de stad vind je Le Manoir aux Quat'Saisons, waar je kunt genieten van het talent van de wereldberoemde Franse chef-kok Raymond LeBlanc; overnacht er in een prachtig ingerichte kamer. **OXFORD:**